

Za razredjevanje drevesne vejine krone potrebuje domači sadjerejec pripravnega, primerne in dobrega orodja, brez kojega tega prevažnega sadjarskega opravila in dela nikoli in nikdar pošteno in pravilno izvesti ne more.

Tako orodje je sledeče:

a) Pri odstranjevanji debelejših in krepkejših vej služi nam najbolje nalašč v to narejena drevesna žagica, katere rezilo (pleh) more se na vse kraje (kakor ravno prav pride) povoljno obračati in je iz dobrega jekla narejeno. Z žagico odstranjujejo naj se krepkejšie in debelejšie veje izmed drevesne krone previdno in pravilno tako, da jih najpreje nekoliko od debla, ob vejinem prstanu od spodaj navzgor primerno globoko zažagamo, a potem pa v ravno tisti meri tudi ob vejinem prstanu od zgoraj doli gladko odžagamo ali kakor tukaj pravimo, „odpilimo“. Tako in po tem načinu obvaruje se sadno drevó prevelikega odiranja, katero bi sicer po odkréhu večjih vej neizogibno nastalo. Tako prizadete rane pa ne smejo nikdar večje biti, nego je pravi premér odstranjenih vej ob vejinih prstanih sam, ker se one (rane) potem najhitreje in najgotoveje tudi zacelijo in popolnoma ter kmalu zarastejo. Ako se pa take nepotrebne veje v neki daljavi od vejinega prstana odstranijo, kar je med domačimi sadjerejci po deželi še sploh prav slaba in škodljiva navada, nastanejo potem tako na sadnem drevju krajši ali daljši štreclji (čepi), kakor se je veja ravno odžagala, kateri se nikoli več ne zarastó (zacelijo), se usušé in prično potem trohneti, kar vse je pogostoma glavni vzrok prezgodnjega pogina sadnemu drevju zato, ker se ta trohljivost počasi v drevesno deblo zajeda, katerega v posledici popolnoma razvotli in razjé.

Večje rane, pri razredjevanji drevesne vejine krone napravljene, naj se ob robu gladko porežejo ter dobro s premogovim katranom zamažejo, kar jih obvaruje pred trohljivostjo in se tem hitreje zarastó in zacelijo.

b) Tanjše češulje in poganjke pri razredjevanji odstranjujemo z drevesnimi „škarijami“; a one konečne poganjke in češulje, na katerih nahaja se gosenci, zalega, odrezujemo pa najsigurneje in ročneje z „gosenčjimi škarijami“, katere nasadé se na primerni drog, ter se njihni premični del pri obrezovanji z motozom nateguje in zopet odpušča.

(Dalje prihodnjič.)

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 21. decembra 1884.

Seji predseduje gospod družbeni predsednik Karol baron Wurzbach-Tannenberg. Navzoči so: podpredsednik g. Jos. Fr. Seunig, tajnik g. Gustav Pirc in odborniki gg. Brus, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklowski, Robič, Witschl, dr. Wurzbach.

Določi se spored za občni zbor, ki bode 28. januarija. Novo volitev bode treba le za enega odbornika, ker po pravilih iz odbora izstopi letos le gosp. Rajko Kastelic.

Zapisnik občnega zbora podružnice v Boštanju se na znanje vzame. Sklepi tega zbora se bodo o svojem času obravnavali, zastran ameriških, trtni uši zo-perstoječih sort, bode se pa precej potrebno ukrenilo.

Prošnja šolskega sveta v Begunjah pri Cerknici za nekaj sadnih drevesec se usliši.

Podružnica kočevska poroča, da je gospod dekan J. Krese prevzel mesto gosp. Faberja predstojništvo podružnično.

Račune razstavnega odbora o pokrajinski razstavi na Krškem se sklone izplačati.

Tajništvo naznanja, da se je odposlala podružnicam pôla za pobiranje družbenih doneskov za leto 1885. ter so se pozvale, da pri posameznih članih pozvedó, kateri želijo „Kmetovalca“, kateri „Oekonoma“.

Za službo družbenega vrtnarja oglasilo se je 5 prosilcev, skoraj vsi s prav dobrimi spričali. Po daljši razpravi imenovan je bil z večino glasov Josip Urbančič, bivši vrtnar in vincar na deželni vino- in sadjarski šoli na Slapu, družbenim vrtnarjem. Glavni odbor sklone, službo za sedaj provizorično oddati, v pogodbo pa sprejeti šesttedenski odpovedovalni rok.

Finančna direkcija za Kranjsko odboru naznanja, da se izkazi o pravih posestnikih in njih posestev ne morejo predruščiti, kakor to centralni odbor zahteva, se na znanje vzame.

Gospod odbornik Robič predloži glavnemu odboru po njem sestavljeno poročilo o stanji kmetijstva na Kranjskem, kojega je sestavil na prošnjo centralnega odbora na podlagi poročil od posameznih podružnic in katerega ima kmetijska družba odposlati agrarnemu odboru na Dunaj. To temeljito sestavljeno poročilo glavni odbor se zahvalo gosp. Robiču na znanje vzame.

Gospod odbornik Robič poroča tudi o preustrojitvi užitninskega davka na meso.

Na novo se v družbo sprejmejo sledeči gospodje:

Anton Dejak, mestni in deželni svetovalec v Trstu, veleposestnik v Senožečah.

Jakob Habe, posestnik v Zadlogu.

Hipolit Mlekuš, zakupnik grajščine Radelca.

Janez Pleško, učitelj v Idriji.

Slovensko slovstvo.

* **Jezičnik.** Knjiga Slovenska v 18. veku. Spisal J. Marn. XXII. leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Rudolf Milic. 8°, 82 str. Pričujoči zvezek te prevažne jezikoslovne zbirke se nam zdí tem večje pomembe, ker obsega in osvetljuje stoletje, katero se je do zdaj v slovstvenem oziru deloma zanemarjalo, deloma celó krivično sodilo. Lepo število mož, (50! med katerimi je le 8 neduhovnov) nam kaže knjiga in opisuje njihovo delavnost s pridjanimi izgledi. Bog daj velezaslužnemu gosp. profesorju trdno zdravje, da bo nadaljeval to učiteljem in učencem prekoristno delo, ki bi ga smeli uže slovstveno knjižnico imenovati. Nekoliko zvezkov po 60 kr., po pošti 65, je dobiti v katoliški bukvarni.

Deželni zbor kranjski.

Iz 14. seje deželnega zbora 18. oktobra.

(Dalje.)

Prvi poprime besedo gosp. Kersnik ter podpira predlog manjšine, nekako tako-le:

Spominjam se še prav živo, s kako glasnim odobravanjem bil je vsprejet v 4. seji lanskega zasedanja predlog današnjega poročevalca manjšine, predlog namreč, da se vpelje v blaznici na Studenci lastna režija. Čeravno nam predlagatelj še ni podajal pozitivnih števil, rekel je vendar neki naravni notranji čut vsakemu izmed nas, da tam doli na Studenci ni vse tako, kakor

bi moralo biti gledé deželni korist. Zato smo tudi letos s tem večjem veseljem pozdravili temeljito in obširno poročilo deželnega odbora, katero, vsaj meni se tako vidi, govori za vsacega, kdor hoče slušati, ter kaže vsakemu, kdor ne zapira svojih oči tako razločno in tako jasno, kje je tū škoda in kje pomoč zoper njo, da se ne morem prečuditi, kako je mogel letos dotični odsek priti zopet do odlašajočega, dilatoričnega sklepa.

Toda nalog moj ni danes baviti se v prvi vrsti s podanim poročilom in njegovimi številkami — to prepuščam spretnejšemu veščaku, — samo toliko naj omenim, da je predloženo poročilo mene do dobrega prepričalo, da je vpeljava lastne režije na Studenci v vsakem oziru deželi koristna, in naj se računa kakor hoče, ter nastavlja na eni strani še tako visoke, in na drugi zopet še tako nizke stroške in izdajke, dobiček deželni je očitviden in gotov. In ko bi me tudi ono poročilo še ne bilo prepričalo, storilo in vtrdilo bi me pa v tem sigurno dvoje. Prvič vloga kongregacije usmiljenih sestrá dné 25. septembra 1884., s katero red izjavlja, da hoče nekatere tarife gledé hrane in postrežbe znižati, — vloga, ki bi nikdar ne bila dospela do ekshibitnega protokola deželnega odbora, ko bi gosp. poročevalec manjšine ne bil sprožil v lanskem letu svojega imenitnega predloga, in ko bi poročilo deželnega odbora ne bôdlo tako silno v oči na pravem mestu. To je eno. Drugič pa moral je vendar vsacega izmed nas, tudi še tako omahujočega, vtrditi v omenjenem prepričanju, oni pamflet, kateri je došel vsem nam poslancem, izdan vsled vsekako nedostojne ideje v obliki naših prilog, in pisan — kakor se vidi vendar iz vsake vrste — pisan po naročenem, poklicanem anonimosusu.

Gospôda moja! Kdor se s takimi, deloma dragimi sredstvi brani, ta ve, da je zmaga mnogo vredna, in to naj bi bil kolikor toliko uvaževal dotični odsek. To so v kratkem glavni oziri, ki me vodijo, da bom glasoval za predlog manjšine. Pa pooblaščen sem tudi še v imenu nekaterih kolegov, ki mislijo z menoj vred glasovati isto tako — pooblaščen sem gledé tega glasovanja objasniti še drugo stran njegovo.

Skuša se ves ta predlog in glasovanje za-nj kazati ko nekov udarec proti redu usmiljenih sestrá.

Temu nasproti pa moramo odločno protestovati. Jaz vem, da jih je nekoliko med nami, katerim je bila uže prilika dana, iz lastne skušnje poučiti se o krasnih in blagih lastnostih tega reda, in kdor tega ne vé, popraša naj koder hoče, in vsak kotiček borne koč in vsaka palača bo polna hvale o požrtvovalnem delovanju usmiljenih sestrá. In zato tudi nam ne more in ne sme biti vse eno, ako bi se našemu glasovanju podtikali taki skrivni nameni, katere vsekako obsojamo.

A tū je nekaj družega, tū se gré za deželno korist, in kakor je to vprašanje v prvi vrsti, tedaj, gospôda moja, ne smemo se ozirati niti na desno, ni na levo, niti na frak in ne na talar.

Gospôda moja, ako tudi letos zavržete naš predlog, saj se bode zopet vrnil, in vračal se bo, in vračati se mora vsako zasedanje! Čemu toraj toliko brezvspešnega! Storite temu konec, ter sprejmite predlog manjšine.

Za predlog večine se oglasi baron Apfaltrern in omenja velikih zaslug, ki jih ima red usmiljenih sestrá za človeštvo, in ki zlasti na Francoskem vživa veliko spoštovanje. On bi pritrdil predlogu manjšine, ko bi vedel, da bo gospodarstvo prišlo v roke zanesljivemu, izvedenemu možu. Nikakor pa ni zato, da bi prišlo v roke zdravnikom. Ako je rekel g. dr. Bleiweis, da postrežba in režija ne greste skupaj, mora on reči, da zdravništvo in režija greste še manj skupaj.

Za njim govori dr. Poklukar: Reč je silno važna za naše gospodarstvo, lahka pa ni. Odsek je pretresal

vse podatke, ali prepričanja, da bi bilo lastno gospodarstvo zares ceneje in boljše, on (Poklukar) ni mogel dobiti.

Odsek večine tirja, naj deželni odbor natančno preiskuje številke, ki jih je dobil, naj gledé zdravstvenih zadev potrebno zaukaže, in ako se to ne zgodi, naj odpove pogodbo, kakor tirja manjšina. Boljše gospodarstvo se po njegovem mnenju laglje doseže po nasvetu večine, kakor manjšine, ki hoče z enim skokom vse predrugčiti.

Dr. Bleiweis omenja, da naj se gospodje ozró v druge dežele, kjer se je to zgodilo, in Kaiserfeld, bivši deželni glavar štajarski, se je še s tem ponašal in si štel v posebno zasluženje, da se je po vseh dobrodelnih napravah osnovala lastna režija.

Zadnjo besedo imel je poročevalec večine g. Detelja. On zlasti pobija številke, rekši, da se morajo ravno te pretresati natanko. Od glavne številke je treba odšteti 573 gold., ki jih zemljišče zdaj daje. Tudi posebne ordinacije so napačno zaračunjene. Ako so potrebne, bodo morale ostati tudi pozneje, ako niso potrebne, bi jih bili morali odpraviti uže prej. Dalje nikakor ni misliti, da bi zdravniki zastonj opravljali posel. Vse skupaj bo toraj znašalo čez 2000 gold., in če se v pretres vzame, kar hočejo usmiljene sestre same odjenjati, je razvidno, da skoraj ni nobenega razločka, ako se vpelje lastna režija, ali pa ostane, kakor je zdaj. Hvale vredno je, da se zdravniki potegujejo za svoj namen, toda ko bi šlo po volji zdravnikov, imeli bi na Studencu uže velikansko blaznico.

Dalje gosp. poročevalec pretresa številke v poročilu deželnega odbora in dokazuje, da niso resnične. Tudi se spominja spisa, ki ga gosp. dr. Bleiweis imenuje „pamflet“; on vé, kdo ga je pisal, ter naj bi bil ž njim opravil to reč. Poročilo, ki ga je izročil deželnemu odboru, tirja, da naj imajo režijo v rokah zdravniki; to pa ne gre, kakor se je uže pred povdarjalo. Gosp. Kersniku se ugovarja, da se iz odjenjanja nekaterih cen ne more sklepati, da so imele usmiljene sestre velik dobiček, žito je ceno, toraj lahko nekoliko pri kruhu odnehajo; meso je pa dražji, in v lastni režiji bi nas stalo morda 30 odstotkov več. Kdor vse to premisli, ne more glasovati za odpoved pogodbe, ampak to tirja samo on, ki tje v en dan dela.

Dr. Bleiweis se še oglasi za dejanski popravek, potem pa ga g. Detela zavrača, da ni bil to noben popravek, in odločno oporeka zoper očitanje, da bi bil on zastopnik najemnika, to je, usmiljenih sester, on je zastopnik dežele, ki jo je zmirom pošteno zagovarjal.

Pri glasovanju se sprejme nasvet večine, in sicer so za prvi oddelek glasovali nekateri gospodje večine in nemška stranka, za drugi oddelek pa so glasovali narodni poslanci, ki so bili prej za predlog manjšine, ker so izmed nemških poslancev za-nj glasovali le nekateri gospodje, kakor Luckmann, Gutmannsthal, Faber.

Gosp. Murnik potem poroča o prošnjah Britof in Dol, da bi deželni zaklad sprejel hiralniške stroške za dve revni. Najprej se premeni paragraf dotičnih poročil, potem pa se omenjeni prošnji v rešitev izroči deželnemu odboru.

Dr. Poklukar poroča o zadevah ljubljanskega močvirja in omenja, da je upravni odsek našel to-le:

1. Da deželni odbor po sedanjí postavi v močvirskem odboru nima onega neposrednjega vpliva, kakoršen bi mu moral pristajati gledé na ona bremena, katera bodo pri teh delih zadela deželo.

2. Dalje se zdaj, ko bodo posestniki močvirja imeli prevzeti za potrebno pokritev stroškov velika bremena, ne sme več odlašati, iz priloge močvirske postave, katera kaže in na drobno določuje ozemlje močvirsko,

odpraviti one napake, katere so se v deželnem zboru že konstatirale in one, katere je močvirski odbor po svojem ogledovanju na licu mesta potrdil na podlagi višin ozemlja po merjenju razvidnih v osušovalnem načrtu inženirja pl. Podhagskega.

3. Da se kaže, da se bode morebiti bolj priporočalo, volitev močvirskih odborskih odbornikov omejiti vsaj tako na manjše skupine kmetijskih močvirskih občin, da vsaka skupina oziroma občina voli samo svojega zastopnika.

4. Tudi o sklepčnosti močvirskega odbora kazalo bi sprejeti v spremenjeno postavo jasneje določila in pa take, po katerih bi se delovanje odborovo olajšalo.

Upravni odsek tedaj predlaga:

1. Letno poročilo §. 3, marg. št. 19—22 vzame se na znanje.

2. Deželnemu odboru se nalaga, deželnemu zboru predložiti v prihodnjem zasedanju nov načrt močvirske postave, pri katerem se bode ozirati na predstoječe opazke.

O tej zadevi govori gosp. Dežman in nasvetuje: „Deželnemu odboru se naroča, potrebno učiniti, da se napravijo v §. 13. močvirske postave zaukazani podružni odbori.“

Po končni besedi gosp. poročevalca se sprejmo predlogi upravnega odseka in dostavek g. Dežmana.

Gosp. Detela potem poroča o znižanju cene soli in o vrejevanju domovinske pravice ter predlaga, da naj se vlada naprosi znižati ceno soli in sestaviti načrt postave, ki vreduje domovinsko pravico.

Gosp. Faber poroča o prošnjah več občin laškega, ribniškega in idrijskega okraja, da bi se vojaški novinci nabirali v vseh sodnijskih okrajih. Sklene se te prošnje izročiti vladi.

(Konec prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Tudi skupne razmere so tu bile nenavadne, drugače od teh, izmed kakoršnih je prišel človek. Če prav sploh v celi stepni Ukrajini ni bilo rodni družin (Stammfamilie), davnega bivalstva in nastopnega skupnega dednega življenja, nekakega života od nekedaj, kakor na Litvi, v Volinji, v Polesiji in celi Poljski, vendar je Smilanščina, to je, današnji Čehinski in Čerkeski okolišči ste bili mnogokrajno še mlajši v omenjenem oziru. Po viših krajih je bilo posebno bivalstvo, staro že nekoliko pokolenij; v Humanščini so nekateri poznali drug drugega Potockim s Tulčinkega in s Humanskega dvora: čim bliže Brdičeva in Polesija, temveč je bilo ostarelega znanja in zveze med rodbinami; v Skvirščini, od kodar smo bili mi preselili se, — tam je bilo nekoliko družin, ki so malo časa popreje dobile posestvo in ime, to je bilo pravo bojarstvo (veljaštvo) po njih okrajih; v Skvirščini so torej bili in skupno bivali, pa tudi različno, viklo tovariškim razmeram. Vse to je še popolnem neznano bilo v Smilanščini. V njej je res bilo množiti se bivalstvo stoprv, ko je bila sreča zibnila Jablonovskim in Ljubomirskim. Posebni prodajalci, ki smo že govorili o njih, zbirali so tu plemstvo. Ali kupavali so vasí različniki: Poljaki, Rusi, Malorusi, a izmed Poljakov — Volinjci, Podoljci, Polesniki, Belo-

rusi, Mazuri. Ker so zbrani bili iz tako različnih domovin, ker so imeli različne običaje, različno dovtipnost (humor) in vsak svoje doživeltosti (minulost), zato so po vzgledu drug drugega živeli tuji drug drugemu. Vsak posebe je žedel v svojem selu, kakor na kakem odljudrem otoku. Sosed soseda na meji ni poznal, pohodil ga nikoli ni, često je bilo, da še nikedar ni videl ga. Teh naselnikov život je gotovo bil samotni in žalosten, jeli so okrog sebe ozirati se še le, ko so uže del časa bili vsak na svoji naselbini; dobivali so vésti o drugih, njim podobnih prišlecih; njih zveze so bile tesne, razmere srčne, ti novi naselniki so dohajali iz dalnjih pokrajin. Prave radosti in slovesnosti dnevi so bili to, kedar je iz daljne domovine došla kaka vést, prišel kak sel, to je bilo veselje — še večje, kedar je z dóma prijezdil kak sorodnik ali znanec nalašč zato, da je pohodil izseljence. Na moč so o takih prilikah čestili in zabavljali ljubljene gasta, ponašali so se s tem, kar je okolica imela kaj posebnega: sè sadjem stepnih baštanov,*) sè zaporoškimi konji, z valaškimi hrti, prirejali solove; vozili so se k sosedom — uže znanim, a kar je bilo nad vse, grškega in moldavskega vina so o takih prilikah struge bile vse polne, tiste čase je bila le kolikost, ne kakovost teh vin na mari vsakomu. Slišal sem, kako je o neki priliki o razstanku rabil jim namesti kupice lovsk rog, ki so polnili ga z valaškim vinom.

Kakovo je bilo mojih bratov gospodarstvo v Krasnojarsu, ne bodem razsežno popisaval, dotaknem se le tega, kar je v zvezi s povestjo dalje. Polje so tačas obdelavali še jako priprosto in do céla malomarno. Tačas niso poznali ni te dandanes živoče navade, da bi bili rodovitali zemljo (ta nevednost, kaže podoba, seza v čase prvotnega sveta), in da bi razoranim grudam bili privoščili nekoliko ogretja na solnci, to je, da bi se bile prozračile. Pomagali so si tudi brezi tega. Obsevali so svežo zemljo, ki so jedva doteknili se je s plugom vselej pred setvo, a ne povlekli, pa vendar je polje rodilo popolnem. Moj oča ni hotel verovati, ko so pripovedali mu to moji bratje. Pohodil jih je nalašč jeseni; zaznamoval je njive, ki so bili vpričo njega obdelali jih; a ko je pomladi te njive videl zagrnjene v bohotno rast, veroval je svojim očém in dejal sinom, naj obdelujó zemljo, kakor znajo, da je prav, ker kakoršen je kraj, takov je običaj. Torej nisi težavno naučil se tako priprostega poljedelstva in ne težko zmagoval njegovih preteg. Vendar sta: le-ta poljska bujnost in ta zemska darovitost imeli svoje neugodnosti. Človek je veroval jima, zaupal se jima je popolnoma. Podpirali sta človeško udanost lenobi, vadili ljudi otroške neprevidnosti. Delo na polji, dasi je bilo tako lahko, zdelo se je človeku še pretežavno, zato je iskal lažega, mičnejšega dobitka. Mnogo ugodnejše je bilo čumaštvo, to je, kupčijstvo sè soljo, ki je bral jo po Krimskih jezerih. Res je to: če je človek vès topli letni čas preživel na polji, v stepi, leno korakal poleg valov, ali spal na vozi, to je bila velika prijetnost ljudstvu, ki je več vekov bilo viklo, da je kočevalo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 19. dec. (Državni zbor.) Vse one poskušnje levičarjev zoper sedanjo vlado, o katerih sem v svojem zadnjem dopisu obširneje poročal, pustila je desnica še pred sklepom državnega zborovanja k do-

*) Baštan je prostor, kjer rasto dinje in druge buče.